

Συνταγματική αναθεώρηση: Η επέλαση του κεφαλαίου στο εποικοδόμημα

του Κώστα Παπαδάκη

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι νόμοι αποτυπώνουν τους κανόνες με τους οποίους ασκείται η εξουσία και το συσχετισμό των δυνάμεων ανάμεσα στην καθεστηκυία τάξη και τις υπόλοιπες.

Τα συντάγματα, περιλαμβάνουν το μακροπρόθεσμο εκείνο τμήμα της νομοθεσίας που εκφράζει (κατ'άλλη εκδοχή διατυπώνει) τις ιδεολογικές και πολιτικές συντεταγμένες του και ορίζει κατά τρόπο διαχρονικό τους κανόνες μέσα από τους οποίους ασκείται η παραγωγική και οικονομική διαδικασία, καθώς επίσης και τα δικαιώματα των πολιτών της κοινωνίας μέσα στην οποία εφαρμόζεται, μεταξύ τους και απέναντι στο κράτος.□

Από τη σκοπιά αυτή, είναι αναπόφευκτη η διαπίστωση ότι η πρωτοφανής□ στην ελληνική συνταγματική ιστορία ταχύτητα□ με την οποία επιχειρείται για τρίτη φορά, μέσα σε είκοσι χρόνια, συνταγματική αναθεώρηση (ενδεικτικά οι προηγούμενες□ αναθεωρήσεις με εξαίρεση τα συντάγματα της χούντας και τα προσωρινά πολιτεύματα της περιόδου 1821 : **1844, 1864, 1911, 1952, 1975,**) δεν μπορεί παρά να αποτυπώνει την ταχύτητα με την οποία εξελίσσεται η μεταβολή του συσχετισμού δύναμης ανάμεσα στην εργατική τάξη και το κεφάλαιο, προς όφελος του τελευταίου στην Ελλάδα και υπό το αναμφισβήτητο βάρος του κεκτημένου και της δυναμικής των επίσης ταχύτατων εξελίξεων στο διεθνές περιβάλλον.□

Ένα διεθνές περιβάλλον που την τελευταία εικοσαετία έχει γνωρίσει την πτώση του υπαρκτού και την κατάρρευση του ιδεολογικού πλαισίου που έστω και ψευδώς εμφανιζόταν να τον συντηρεί, τη θεοποίηση της επιχειρηματικότητας μέσα από ένα κείμενο ευρωσυντάγματος του οποίου το κείμενο□ περιέχει 37 φορές (!!!) τη λέξη «ανταγωνισμός» (η καταμέτρηση επισημαίνεται λάτρη της έννοιας βουλευτή Στ. Μάνο), τη σαρωτική κυριαρχία του παγκόσμιου καπιταλισμού και τη δημιουργία της νέας τάξης πραγμάτων και της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, με όσα αυτή συνεπάγεται και στο επίπεδο τη εξέλιξης των εργασιακών σχέσεων και στο επίπεδο της εξέλιξης των δικαιωμάτων.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

&#160

Έτσι λοιπόν, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, στην εκπνοή κυριολεκτικά της πενταετίας, που ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 110 παρ. 6 του ισχύοντος συντάγματος ως ελάχιστο χρονικό διάστημα για την αναθεώρηση του συντάγματος από την περάτωση της προηγούμενης, κατέθεσε πρόταση νόμου τον Απρίλιο του 2006 και ενεργοποιεί τη διαδικασία αναθεώρησης.

Διαδικασία η οποία σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου **110** Συντάγματος, περιλαμβάνει τη διαπίστωση της ανάγκης για την αναθεώρηση του συντάγματος *«με απόφαση της Βουλής, που λαμβάνεται με πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των μελών της, σε δύο ψηφοφορίες που*

απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον ένα μήνα.»

Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν.

Στη συνέχεια (παρ. 3) «Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη βουλή, η επόμενη βουλή κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει **με την απόλυτη πλειοψηφία** του όλου αριθμού των μελών της □ σχετικά με τις □ αναθεωρητέες διατάξεις.

4) **Αν η πρόταση για αναθεώρηση του συντάγματος έλαβε την πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών όχι όμως και την πλειοψηφία των 3/5, σύμφωνα με την παρ.2, η επόμενη Βουλή κατά την πρώτη σύνοδό της μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις με την πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των μελών της.»**

Η παράθεση του διαδικαστικού που απαιτείται για τη συνταγματική αναθεώρηση □ γίνεται για να καταδείξει ότι :

Η συνταγματική πρόβλεψη απαιτεί σε μία τουλάχιστον από τις δύο φάσεις της αναθεώρησης είτε δηλαδή στην προ αναθεωρητική βουλή είτε στην αναθεωρητική, την ύπαρξη πλειοψηφίας 180 βουλευτών τουλάχιστον, δηλαδή τη δικομματική συναίνεση για τις αναθεωρητέες διατάξεις :

α) Εάν αυτή υπάρχει κατά την προ αναθεωρητική βουλή, αρκεί να εκφραστεί στην επισήμανση των διατάξεων που πρέπει να αναθεωρηθούν και εξουσιοδοτεί εν λευκώ την επόμενη κυβέρνηση με απλή πλειοψηφία 151 βουλευτών να προσδιορίσει το περιεχόμενο της αναθεώρησης.

β) Εάν αντίθετα, η επίμαχη διάταξη ψηφιστεί ως αναθεωρητέα με πλειοψηφία μικρότερη των 3/5, δηλαδή 151 έως 179 βουλευτών, τότε στην επόμενη αναθεωρητική βουλή απαιτείται η πλειοψηφία των 3/5 των βουλευτών, 180 δηλαδή τουλάχιστον, προκειμένου να ψηφιστεί η αναθεωρητέα διάταξη με το περιεχόμενο που θα καθοριστεί.

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

&#160

□ Οι κύριες κατευθύνσεις της συνταγματικής αναθεώρησης, όπως αυτές προκύπτουν από τις αναθεωρητέες διατάξεις που προτείνονται από τη Νέα Δημοκρατία, έχουν με τη σειρά της αρίθμησης των άρθρων που προτείνονται για αναθεώρηση, ως εξής :

Άρθρο 14, παρ. 9 «βασικός μέτοχος» :

Με την προτεινόμενη αναθεώρηση η Ελλάδα συμμορφώνεται στις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία απορρίπτει κάθε επιβολή □ ασυμβίβαστου ανάμεσα □ στην ιδιότητα του ιδιοκτήτη ΜΜΕ και του εργολάβου δημοσίων συμβάσεων. Πρόκειται για το γνωστό ζήτημα του βασικού μετόχου, που ξεκίνησε από τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, όταν η αναθεωρητέα σήμερα διάταξη είχε υπερψηφιστεί από Ν.Δ και ΠΑΣΟΚ και συνεχίστηκε με την περιφημη «επανάσταση της λαδόκολλας του Μπαϊρακτάρη», όταν ο Κ. Καραμανλής, λίγους μήνες μετά την ανάδειξη της ΝΔ στην εξουσία κήρυξε τον δικό του ανένδοτο πόλεμο εναντίων των «νταβατζήδων

της διαπλοκής» και στη συνέχεια θέσπισε το νόμο 3310/2005, ο οποίος θεωρήθηκε αντίθετος με το κοινοτικό δίκαιο και τις αρχές του ανταγωνισμού από την ευρωπαϊκή επιτροπή, πράγμα το οποίο συνέβη και με μεταγενέστερους νόμους, με τους οποίους η ΝΔ προσπάθησε να συμμορφωθεί (331405, υπουργική απόφαση 24014/2005).

Η προτεινόμενη αναθεώρηση διαλύει κάθε αυταπάτη για τη δυνατότητα κρατικής παρέμβασης ενάντια στη συγκέντρωση της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας και φυσικά κάθε αυταπάτη αυτονόμησης της νομοθετικής πολιτικής της Ελλάδας απέναντι στην ΕΕ. Το άδοξο τέλος της επανάστασης της λαδόκολλας είναι προφανές, με την ένοχη σιωπή του ΠΑΣΟΚ καθώς επίσης και η κυριαρχία της οικονομίας στην πολιτική αλλά και η συγκέντρωση των εξουσιών, η οποία δημιουργείται στα πρότυπα άλλων συγκεντρωτικών καπιταλιστικών μοντέλων (βλ. ενδεικτικά την περίπτωση Μπερλουσκόνι).

Άρθρο 16, «Μη κρατικά Α.Ε.Ι.» :

Με την πασίγνωστη πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 16, καταργείται η αποκλειστικότητα της παροχής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που τελούν υπό την εποπτεία του κράτους και παρέχεται η δυνατότητα σε ιδιωτικούς φορείς να παρέχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση (άρθρο 16 παρ. 5 Σ).

Η πρόβλεψη περί μη κερδοσκοπικών φορέων ως δικαιούχων λειτουργίας ιδιωτικών Α.Ε.Ι. που συνοδεύει τις προτάσεις αυτές ελάχιστα ηχεί πειστική, δεδομένου ότι δημιουργεί ένα προφανές κενό στο κίνητρο που θα οδηγήσει οποιονδήποτε ιδιωτικό φορέα να ιδρύσει ιδιωτικό πανεπιστήμιο.

Επί της ουσίας η ρύθμιση αποσαρθρώνει τον ίδιο το χαρακτήρα της δημόσιας εκπαίδευσης, παραδίδει την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην επενδυτική κερδοφορία του κεφαλαίου και μάλιστα ανοίγει δρόμους για άντληση πελατείας ιδιωτικών πανεπιστημίων και έξω από τα ελληνικά σύνορα. Ανατρέπει κάθε κοινωνικό και δημόσιο έλεγχο στην παρεχόμενη γνώση, καθώς αυτός πλέον περνάει στα χέρια ιδιωτικών φορέων, με ότι αυτό σημαίνει για το ίδιο το επίπεδο των σπουδών. Δημιουργεί κεκτημένα πτυχίων μιας χρήσης, προσαρμοσμένων στις πρόσκαιρες ανάγκες της αγοράς. Και ανοίγει το δρόμο για την επί χρήμασι δια βίου ιδιωτική κατάρτιση και εκπαίδευση, κάτω από τον εκβιασμό της ανεργίας και της υποβάθμισης των όρων ζωής.

Άρθρο 24, «υποταγή του περιβάλλοντος στη χωροταξία»:

Με την αναθεώρηση του άρθρου 24 επιχειρείται η παραπέρα υποβάθμιση της συνταγματικής προστασίας του δασικού πλούτου, καθώς προβλέπεται αφ' ενός η υπαγωγή του δάσους στο χωροταξικό σχεδιασμό και αφ' ετέρου η δυνατότητα μεταβολής του προορισμού των δασών και δασικών εκτάσεων.

Πρόκειται για μια ρύθμιση η οποία σε συνέχεια της αναθεώρησης του 2001, η οποία προσέθεσε την ερμηνευτική δήλωση του τεχνητού διαχωρισμού δασών και δασικών εκτάσεων, επιχειρεί να εξαιρέσει από τη συνταγματική προστασία τις δασικές εκτάσεις, δηλαδή τουλάχιστον 40 εκατ. στρέμματα δασικών οικοσυστημάτων, καθώς και να νομιμοποιήσει τις καταπατήσεις που έχουν γίνει πριν το 1975 καθώς ορίζει το χρονικό αυτό σημείο (και όχι οποιοδήποτε προγενέστερο) ως χρονική αφετηρία για τον χαρακτηρισμό μιας έκτασης ως δασικής ή μη.

Δίνει έτσι το μήνυμα ότι αυτός που καταπατά σήμερα μετά από τριάντα χρόνια θα έχει πετύχει και τη νομική εξαίρεση της καταπατημένης έκτασης από τη δασική προστασία.

Ενώ προβλέπεται η δυνατότητα οικονομικής αξιοποίησης του περιβάλλοντος προκειμένου για τη λήψη μέτρων που είναι κατά περίπτωση αναγκαία για την περαιτέρω ανάπτυξη, ενώ παράλληλα μετατίθεται το βάρος της αντίστασης στην επιχειρούμενη καταπάτηση και ιδιωτική πολεοδόμηση των δασών στους Ο.Τ.Α., με αναθεώρηση της διάταξης του άρθρου 102.

Είναι προφανές ότι το πεδίο της συνταγματικής προστασίας του περιβάλλοντος αποτελεί ένα τεράστιο εμπόδιο για την επενδυτική λεηλασία του ιδιωτικού κεφαλαίου και των κατασκευαστικών τουριστικών ξενοδοχειακών και λοιπών εταιριών σε βάρος του ελληνικού περιβάλλοντος, το οποίο με την επιχειρούμενη αναθεώρηση εξαλείφεται.

Άρθρο 28 - Η κερκόπορτα των συνταγματικών παραβιάσεων

&#160

Με το άρθρο 28 παρ.2 του ισχύοντος συντάγματος προβλέπεται ότι :

«για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη μπορεί να αναγνωριστούν με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών, αρμοδιότητες που προβλέπονται από το σύνταγμα. Για την ψήφιση νόμου που επικυρώνει τη συνθήκη ή τη συμφωνία αυτή απαιτείται η πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των βουλευτών.

Η διάταξη αυτή είναι ήδη προβληματική, δεδομένου ότι δεν θέτει κανέναν όρο στην αναγνώριση των προαναφερομένων συνθηκών και συμφωνιών, όπως π.χ. όρο σεβασμού των δικαιωμάτων που προβλέπονται από το ελληνικό σύνταγμα.

Έτσι έχει αποτελέσει Κερκόπορτα μέσα από την οποία εισάγονται και καθίστανται μέρος της ελληνικής νομοθεσίας, νόμοι οι οποίοι περιορίζουν ή καταργούν ουσιωδώς δημοκρατικές ελευθερίες, π.χ. ευρωτρομονόμος, ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, διεθνείς συνθήκες για την έκδοση, ένταξη της Ελλάδας σε διεθνείς οργανισμούς κλπ.

Με την προτεινόμενη αναθεώρηση προβλέπεται ότι για την ψήφιση νόμου θα αρκεί απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, δηλαδή ότι θα είναι δυνατόν χωρίς δικομματική συναίνεση να μπορούν τέτοιοι νόμοι να καθίστανται μέρος του ελληνικού δικαίου.

Η μεταρρύθμιση αυτή απαλλάσσει ακόμη περισσότερο τις ελληνικές κυβερνήσεις από το βάρος της αυτοδύναμης παραγωγής νομοθεσίας, μεταθέτει το πολιτικό βάρος για την κατάργηση και τον περιορισμό ουσιαστικών δικαιωμάτων σε μια τυπική διαδικασία έγκρισης υπογεγραμμένων συνθηκών και παράλληλα διατηρεί τη βιτρίνα των συνταγματικών ελευθεριών που παραμένουν τυπικά αμετάβλητες αλλά καθίστανται κενές περιεχομένου.

Άρθρα 29, 54, 57, 62 : Η πολιτική ζωή υποτάσσεται

Με το άρθρο 29, επιχειρείται ο έλεγχος της οικονομικής ζωής των κομμάτων καθώς υποχρεωτικά

καθίσταται κύρια πηγή τους η κρατική χρηματοδότηση και, μ' αυτό τον τρόπο, εξαρτάται η ύπαρξη και η δραστηριότητα των πολιτικών κομμάτων από το ίδιο το κράτος. Τα σχόλια είναι περιττά.

Με το **άρθρο 54** προτείνεται η **αύξηση του αριθμού των βουλευτών επικρατείας** πέρα από το μέγιστο όριο του 1/20 επί του όλου αριθμού των βουλευτών που ισχύει σήμερα, πράγμα που οδηγεί στη μείωση του αριθμού των βουλευτών που εκλέγονται με □ το σταυρό προτίμησης και άρα στην υποβάθμιση της λαϊκής κυριαρχίας, με το **άρθρο 62** καταργείται η βουλευτική ασυλία, ενώ με το **άρθρο 57** **καταργείται το απόλυτο ασυμβίβαστο των βουλευτών** που καθιερώθηκε με την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση και επαναφέρεται το μερικό ασυμβίβαστο.

Με αυτό τον τρόπο αίρεται μεν ο παραλογισμός και η αντίφαση την οποία, στις συνθήκες παροξυσμού της προσπάθειας απόλυτου ελέγχου και υποταγής του πολιτικού της προσωπικού, η άρχουσα τάξη επιχείρησε το 2001 καταργώντας κάθε οικονομική και επαγγελματική αυτονομία στους βουλευτές, αλλά η στάθμιση της απώλειας της βουλευτικής ανεξαρτησίας που έρχεται από τα παραπάνω οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα.

Άρθρα 93, 100 «καθιέρωση συνταγματικού δικαστηρίου»:

Με την προτεινόμενη τροποποίηση καταργείται το προβλεπόμενο από τη διάταξη του άρθρου 93 παρ.4 του συντάγματος συστήματος **διάχτου συνταγματικού ελέγχου** των νόμων, σύμφωνα με το οποίο οποιοδήποτε δικαστήριο υποχρεούται να μην εφαρμόζει νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το σύνταγμα και πλέον το δικαίωμα αυτό καταργείται από το σύνολο των δικαστηρίων της χώρας (ειρηνοδικεία, πρωτοδικεία, εφετεία κλπ) και παρέχεται αποκλειστικά στο υπό σύσταση συνταγματικό δικαστήριο, το οποίο λειτουργεί ως μοχλός συγκέντρωσης της δικαστικής εξουσίας και σύνδεσής της με τη νομοθετική και εκτελεστική.

□ Έτσι η κρατική εξουσία □ θα ασκείται κατά τρόπο αδιάρρηκτο και χωρίς τις όποιες αποκεντρωτικές και εξισορροπητικές δομές προβλέπει μέχρι σήμερα το σύνταγμα, για να ελαχιστοποιηθούν οι δυνατότητες ρωγμών στην αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας της.

Παράλληλα, με άλλες παρεμβάσεις στο χώρο της δικαιοσύνης (**άρθρα 95, 98**), δημιουργούνται ειδικά τμήματα στο Συμβούλιο Επικρατείας και το Ελεγκτικό Συνέδριο για την ταχύρρυθμη □ εκδίκαση διαφορών οι οποίες πηγάζουν από συμβάσεις δημοσίων έργων, έτσι ώστε η ιδιωτική πρωτοβουλία και η καπιταλιστική ανάπτυξη, οι συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα να μπορούν να κινούνται όχι μόνο με την ασφάλεια δικαίου που παρέχει η εξουδετέρωση του κινδύνου δικαστικής κρίσης για αντισυνταγματικότητα από οποιοδήποτε άλλο δικαστήριο, αλλά και με ταχύρρυθμη δικαστική διεκπεραίωση των διαφορών που ανακύπτουν τη στιγμή που για τον υπόλοιπο κορμό της δικαιοσύνης δεν λαμβάνεται και δεν προβλέπεται κανένα μέτρο επιτάχυνσης.

Άρθρο 103 «μονιμοποίηση συμβασιούχων και άρση της μονιμότητας»:

Με το **άρθρο 103 παρ. 8** προβλέπεται ότι *«απαγορεύεται η από τον νόμο μονιμοποίηση προσωπικού □ που υπάγεται στο 1^ο εδάφιο ή η μετατροπή των συμβάσεων τους σε αορίστου χρόνου. Οι απαγορεύσεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και ως προς τους απασχολούμενους με τη σύμβαση έργου».*

Το 1^ο εδάφιο της παρ. 8 του άρθρου 103 προβλέπει ότι :

*«Νόμος ορίζει τους όρους και τη χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων και πέρα των προβλεπόμενων στο 1^ο εδάφιο της παρ.3 είτε **πρόσκαιρων είτε απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών**, κατά το 2^ο εδάφιο της παρ. 2.»*

Με την επιχειρούμενη αναθεώρηση προβλέπεται η εξάλειψη της διάταξης, η οποία απαγορεύει τη μονιμοποίηση του προσωπικού που έχει προσληφθεί για την κάλυψη επειγουσών και απρόβλεπτων αναγκών και η μονιμοποίηση του προσωπικού αυτού, καθώς και του προσωπικού που έχει προσληφθεί και απασχολείται με σύμβαση έργου και η μετατροπή των συμβάσεών τους σε αορίστου χρόνου.

Η διάταξη αυτή, την οποία επικαλείται προσχηματικά η κυβέρνηση για να αρνηθεί την μονιμότητα των συμβασιούχων, παρά το γεγονός ότι δεσμεύεται από τις κοινοτικές οδηγίες να το κάνει, ειδικά στις περιπτώσεις που έχει κριθεί δικαστικά ότι οι συμβασιούχοι εξυπηρετούν **πάγιες και διαρκείς ανάγκες και όχι πρόσκαιρες και απρόβλεπτες**, όπως αυτοί των οποίων η μονιμοποίηση απαγορεύεται, αποτελεί έναν πολύ μεγάλο εκβιασμό για την κοινωνία και τους συμβασιούχους.

Είναι προφανές ότι αν η τροποποίηση της διάταξης αυτής δεν περιοριστεί σε μεταβατικό χαρακτήρα προκειμένου να οδηγήσει στη μονιμοποίηση των συμβασιούχων των οποίων εκκρεμεί σήμερα η μονιμοποίηση τη στιγμή αυτή, αλλά περιλάβει διαρκή και διαχρονικό χαρακτήρα, δεν θα υπάρξει δημόσια υπηρεσία η οποία να προσλαμβάνει υπάλληλο με σχέση μονιμότητας μέσω ΑΣΕΠ. Η ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων περνάει και στο δημόσιο.

Ανοίγει λοιπόν ο δρόμος για να προσλαμβάνονται υπάλληλοι με συμβάσεις αορίστου χρόνου ή έργου για την κάλυψη δήθεν απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών και στη συνέχεια οι υπάλληλοι αυτοί να μονιμοποιούνται. Επαναφέρεται δηλαδή ο θεσμός της προσλήψεως δημοσίων υπαλλήλων από το παράθυρο, η συνταγματική κατοχύρωση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων καταργείται και επανέρχεται στα επίπεδα πριν το 1911.

Τέλος διαμορφώνεται ένας δημόσιος τομέας ευέλικτος, πρόσφορος για ιδιωτικοποιήσεις και αποσπάσεις τομέων της δραστηριότητάς του για μεταβίβαση σε ιδιώτες, χωρίς το βάρος της μόνιμης υποχρέωσής του απέναντι σε δημόσιους υπάλληλους.

ΠΑΡΩΝ ΚΑΙ Ο Σ.Ε.Β.

Στο χορό της αναθεώρησης και οι κοινωνικοί εταίροι. Εκτός από την κυβέρνηση της ΝΔ, προτάσεις για τη συνταγματική αναθεώρηση ακούγονται και από αλλού. Και δεν εννοούμε τους βουλευτές της Ν.Δ και του ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι μεμονωμένα έχουν την αυταπάτη και προσπαθούν να τη μεταφέρουν στους ψηφοφόρους τους, ότι μετέχουν κι αυτοί στο μεγάλο παιχνίδι της αναθεωρητικής πλειοδοσίας, αλλά κάποια οργανωμένα συμφέροντα που εκφράζονται από ισχυρές πολιτικές και συνδικαλιστικές φωνές.

Έτσι λοιπόν, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων ζητάει συνταγματική μεταβολή στο **άρθρο 11** που προβλέπει το ελεύθερο **δικαίωμα των συναθροίσεων**, που όπως είναι γνωστό αποτέλεσε κύριο

αντικείμενο παρέμβασης του Σ.Ε.Β. αλλά και των υποψηφίων των δύο μεγάλων κομμάτων στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές της Αθήνας, καθώς επίσης και η τροποποίηση του άρθρου **106** του Συντάγματος, το οποίο προβλέπει (παρ. 2) ότι «*η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν πρέπει να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας*»,

καθώς επίσης (παρ. 1) και το ότι «*το κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη χώρα*».

Οι διατάξεις αυτές θεωρούνται περιοριστικές στις □ ιδιωτικές πρωτοβουλίες και κατάλοιπα λενινιστικών προτύπων στο ελληνικό Σύνταγμα.

Ακούγονται, ακόμη, στην ίδια κατεύθυνση και άλλες προτάσεις εμφανώς επικίνδυνες όχι μόνο για τους εργαζόμενους αλλά και για το ίδιο το σύστημα διάκρισης των εξουσιών που υποτίθεται ότι το σύνταγμα καθιερώνει, π.χ. πρόταση Αλογοσκούφη για να ενταχθεί διάταξη στο σύνταγμα η οποία να απαγορεύει την καταβολή αναδρομικών μισθολογικών διαφορών κατόπιν δικαστικών αποφάσεων σε δημοσίους υπαλλήλους.

□ Τέλος, για άλλη μια φορά δεν ακούγεται τίποτα από τα δύο κόμματα για την καθιέρωση της απλής αναλογικής ως συνταγματικού πάγιου εκλογικού συστήματος, ή για τον πολυσυζητημένο χωρισμό κράτους κι εκκλησίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Δεν απομένει συνεπώς καμία αμφιβολία ότι **βασικές κατευθύνσεις** της επιχειρούμενης συνταγματικής αναθεώρησης είναι :

1. Επέλαση του κεφαλαίου για την προσαρμογή του εποικοδομήματος στην οικονομική βάση. Αφαίρεση εμποδίων και **κατάργηση στοιχείων κράτους πρόνοιας** που εμποδίζουν την ασύδοτη ιδιωτική οικονομία και στερούν πεδία επενδυτικής κερδοφορίας (άρθρο 16 - κατάργηση της απαγόρευσης λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων, άρθρο 24 -υποταγή του περιβάλλοντος στην οικονομική ανάπτυξη και εξαίρεση των δασικών εκτάσεων από τη συνταγματική προστασία, κατάργηση της απαγόρευσης μεταβολής του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, άρθρο 106 - κατάργηση του υποτιθέμενου κρατικού ελέγχου στην οικονομία και του περιορισμού της ιδιωτικής πρωτοβουλίας υπό τον όρο σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας).□

2. Απαλλαγή της δημόσιας διοίκησης από το βάρος της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων, στην προοπτική της πλήρους εκχώρησης δημοσίων □ λειτουργιών σε ιδιώτες. Επαναφορά του ρουσφετιού, **κατάργηση των εγγυήσεων θεσμικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δημοσίων υπαλλήλων**, επαναφορά στο καθεστώς της εξάρτησης της δημόσιας διοίκησης από το κυβερνητικό κόμμα (άρθρο 103).

3. Προαγωγή των υψηλών κλιμακίων της δικαιοσύνης σε προνομιακό συνδιαχειριστή της συνταγματικής τάξης. Συγκεντροποίηση δικαστικής εξουσίας, κατάργηση του διάχυτου συνταγματικού ελέγχου (άρθρα 93, 100).

Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημανθεί ότι με σωρεία νομοθετικών παρεμβάσεων στο παρελθόν, η απονομή της δικαιοσύνης έχει αφαιρεθεί από το λαϊκό στοιχείο, καθώς τα μεικτά ορκωτά δικαστήρια έχουν αποσιλωθεί εντελώς από την καθ' ύλη αρμοδιότητά τους στα κακουργήματα, τα οποία με διάφορους νόμους - τρομονόμους και μη -, έχουν υπαχθεί στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου κακουργημάτων. Οι υποθέσεις κακουργημάτων που δικάζονται κατά περίπτωση από τα μεικτά ορκωτά σε σχέση με τα τακτικά δικαστήρια, κυμαίνονται στο 1 προς 30.

Σήμερα η συγκέντρωση της δικαστικής εξουσίας, έχοντας διανύσει το στάδιο «από έξω προς τα μέσα», περνάει και στο επόμενο στάδιο : «Από κάτω προς τα πάνω».

Ετσι, με σειρά παρεμβάσεων, επιχειρείται η απόσπαση της οποιασδήποτε εξουσίας αμφισβήτησης της συνταγματικότητας της τακτικής νομοθεσίας από τα χαμηλότερα δικαστήρια. Είναι πολύ πρόσφατη η εγκύκλιος του προέδρου του Α.Π., η οποία ουσιαστικά απαγορεύει στους κατώτερους δικαστές να δικαιώνουν συμβασιούχους οι οποίοι προσφεύγουν για την αναστολή της λύσης της εργασιακής τους σχέσης ή για την επιδίκαση δεδουλευμένων, ενώ παράλληλα η συντήρηση της μυθολογίας του παραδικαστικού κυκλώματος (που άρχισε ήδη να ξεφουσκώνει μετά την αποφυλάκιση βασικών πρωταγωνιστών των τηλεοπτικών σίριαλ της τελευταίας διετίας) εξακολουθεί να θέτει στο στόχαστρο του ιεραρχικού και πειθαρχικού ελέγχου τις τυχόν επιεικείς και ήπιες αποφάσεις που εκδίδουν οι τακτικοί δικαστές.

4. Διευκόλυνση της ένταξης στο εσωτερικό δίκαιο των διεθνών συνθηκών, οι οποίες παραβιάζουν συνταγματικά δικαιώματα, χωρίς την πρόβλεψη όρων σεβασμού τους, απεμπόληση του πολιτικού βάρους της θέσπισης εσωτερικού δικαίου και διατήρηση της απάτης ως προς την τήρηση των συνταγματικών δικαιωμάτων, με προσχώρηση σε συνθήκες, οι οποίες στην πράξη τα καταργούν (άρθρο 28).

5. Κυριαρχία της οικονομίας στην πολιτική (άτακτη υποχώρηση στο βασικό μέτοχο, αφαίρεση κάθε ασυμβίβαστου ανάμεσα στην κατοχή ΜΜΕ και την απόκτηση δημοσίων έργων από το δημόσιο, επιχείρηση κατάργησης του κρατικού ελέγχου στην οικονομία -άρθρα 14, 106-)

6. Εξορθολογισμός και αναβάθμιση του ελέγχου του πολιτικού προσωπικού των κομμάτων (άρθρα 54, 57, 29 κλπ). Επαναθέσπιση του μερικού ασυμβίβαστου αντί για το απόλυτο προς άρση του παραλογισμού που είχε επιφέρει η θέσπιση του τελευταίου και ιδίως η άμεση εφαρμογή του με την τελευταία συνταγματική αναθεώρηση αλλά και αύξηση των βουλευτών επικρατείας πέραν του μεγίστου σήμερα ορίου του 1/20ού, ολική ή μερική κατάργηση του σταυρού προτίμησης και επαναφορά της λίστας, κατάργηση της βουλευτικής ασυλίας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι και τα τρία αυτά μέτρα καταργούν την οικονομική ανεξαρτησία του βουλευτή και δυναμιτίζουν συνελώς την προσωπική του αυτονομία απέναντι στην ηγεσία του κόμματος, περιορίζουν τον αριθμό των βουλευτών που εκλέγονται άμεσα με σταυρό προτίμησης από το λαό και τους καθιστούν διορισμένους από τον κομματικό μηχανισμό ενώ ταυτόχρονα, με την κατάργηση της βουλευτικής ασυλίας, αφαιρούνται οι ελάχιστες εγγυήσεις μη ποινικοποίησης της δημόσιας βουλευτικής δραστηριότητας. Η υποταγή της πολιτικής ζωής στην οικονομική ολοκληρώνεται με την απαγόρευση της οικονομικής αυτονομίας και αυτοτέλειας των κομμάτων και την εξάρτησή τους από τις κρατικές επιχορηγήσεις.

7. Προβάδισμα της ΝΔ στην εξυπηρέτηση κεφαλαίου της Ευρωπαϊκής ένωσης, για τις επόμενες εκλογές. Σύρσιμο του ΠΑΣΟΚ σε επιλογές που του στερούν την πολιτική αυτονομία και δημιουργούν ρήγματα στο εσωτερικό του, τόσο στην κορυφή όσο και στη βάση. Οι ταλανισμοί του ΠΑΣΟΚ γύρω από τη στάση του απέναντι στο άρθρο 16, είναι ιδιαίτερα διδακτικοί και αποκαλυπτικοί. Το άρθρο 16 και ο δημόσιος ή μη χαρακτήρας της εκπαίδευσης έχει δημιουργήσει σημαντικό ρήγμα στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ, καθώς επιτείνει την κρίση φυσιογνωμίας του και συσπειρώνει όλα τα τελευταία υπολείμματα των οπαδών της σοσιαλδημοκρατικής πάλαι ποτέ φυσιογνωμίας του, στην υπεράσπιση του μίνιμουμ της δημόσιας παιδείας.

Παρόλα αυτά και παρά το γεγονός ότι στις αντιδράσεις ενάντια στη συναίνεση της τροποποίησης του άρθρου 16 προστίθενται - προφανώς για ίδιους λόγους - και φωνές πρωτοκλασσάτων δελφίνων του ΠΑΣΟΚ, π.χ. Βενιζέλος, Λοβέρδος κλπ, η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ ετοιμάζεται να συναινέσει στην αναθεώρηση του άρθρου 16, δημιουργώντας έτσι την πλειοψηφία των 3/5 που απαιτείται για να νομιμοποιήσει την επόμενη κυβέρνηση (προφανώς της ΝΔ) να προσδιορίσει μονομερώς το περιεχόμενο της αναθεωρητέας διάταξης και να προωθήσει την ιδιωτικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης.

«ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ»

&#160

Απέναντι σε όλα τα παραπάνω το κίνημα οφείλει να αντιδράσει. Η πολιτικοποίηση της επίθεσης απαιτεί πολιτικοποίηση του κινήματος. Το κίνημα της παιδείας, το κίνημα των συμβασιούχων, το κίνημα ενάντια στην κατάργηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων, το κίνημα των εργαζομένων, πρέπει να ενωθούν, πρέπει να συνολικοποιήσουν τα αιτήματά τους, πρέπει να πολιτικοποιήσουν τον αγώνα τους. Η αντίσταση στην αντιδραστική μεταρρύθμιση αποτελεί πρώτη ανάγκη. Η επαναδιεκδίκηση του κοινωνικού κράτους, η απόκρουση του κράτους ασφάλειας και της επέλασης του κεφαλαίου αποτελούν σήμερα το ελάχιστο κοινό πλαίσιο του αγώνα ενάντια στη συνταγματική αναθεώρηση.

Ο οποιοσδήποτε διεκδικητικός προσανατολισμός όμως θα πρέπει να διατυπωθεί:

1) Χωρίς αναθεωρητικές πλειοδοσίες: Η χάραξη προγραμμάτων διεκδίκησης, η υποκατάσταση του ψευδούς κοινοβουλευτικού διαλόγου από κινήματικές διεκδικήσεις, η χάραξη διεκδικήσεων σε όλο το σώμα του συντάγματος, αν και δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες στο πεδίο της αποτύπωσής της, είναι δυνατό να δημιουργήσει μεγάλη σύγχυση και τελικά αποπροσανατολισμό του αγώνα ενάντια στη συνταγματική αναθεώρηση. **Είναι διαφορετική διεργασία η ζύμωση από την πάλι** και είναι αναμφισβήτητο ότι οι ανάγκες της πρώτης πρέπει να υποτάσσονται στις ανάγκες της δεύτερης και να μην τίθενται κατ αντιπαράθεση με αυτές.

Η απαίτηση ταύτισης της κινήματικής αντίστασης στην αναθεώρηση με το «πολιτικό μας πρόγραμμα» είναι καταστροφική. Απέχουμε πολύ ακόμη από την ανάθεση της διακυβέρνησης της χώρας, προκειμένου να εφαρμόσουμε το σύνταγμά μας.

Ένας νικηφόρος αγώνας έστω για μια αναθεωρητέα διάταξη που θα αποκρουστεί, π.χ. άρθρο 16, αξίζει πολύ περισσότερο από μια επιτυχημένη εκδήλωση της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς.

Τέτοιες είχαμε αρκετές στο πρόσφατο παρελθόν και είναι στο χέρι μας να έχουμε πολλές τέτοιες και στο μέλλον. Τα πρόσφατα παραδείγματα των ελάχιστων, δυστυχώς, περιπτώσεων νικηφόρων κοινωνικών και πολιτικών αγώνων, επιβεβαιώνουν εκείνους που τάσσονται υπέρ της πλατύτητας και της ενότητας των αγώνων. Αν θυμηθούμε τον αγώνα ενάντια στο ασφαλιστικό τον Απρίλιο του 2001, καθώς επίσης και τις κινητοποιήσεις ενάντια στην αναθεώρηση του άρθρου 24 του συντάγματος του 2001, η οποία απέτρεψε αυτά που επιχειρούνται με την τωρινή αναθεώρηση, είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι αυτές είναι οι νίκες που άλλαξαν τη ροή της ιστορίας και άφησαν παρακαταθήκη, όχι μόνο για το κίνημα στο επίπεδο της βελτίωσης του συσχετισμού των δυνάμεων στις μικροκλίμακες που βρισκόμαστε, και επέφεραν συνολικές κοινωνικές και πολιτικές ανατροπές.

2) Χωρίς αναθεωρητικές αυταπάτες :

Οι νόμοι δεν έγιναν για να υπηρετούν το κοινωνικό σύνολο αλλά για να διατυπώνουν τους κανόνες άσκησης εξουσίας εκείνων που κυβερνούν. Οι νόμοι υπηρετούν την αστική τάξη και όχι το λαό, και για αυτό σημασία δεν έχει τόσο η θέσπιση και διατύπωση σε κάποια συνταγματικά κείμενα ορισμένων ωραίων λέξεων και φράσεων. Τέτοιες υπάρχουν πάρα πολλές και στο σημερινό σύνταγμα αλλά στην πράξη δεν εφαρμόζονται. Για αυτό είναι ό,τι αφελέστερο να προτείνονται όλο και περισσότερες.

Εκείνο που κάνει τη διαφορά είναι η συνεχής πολιτική και κοινωνική πίεση για τη μεταβολή του συσχετισμού των δυνάμεων και για την εφαρμογή στην πράξη των δικαιωμάτων τα οποία προβλέπονται από το σύνταγμα. Ένα σύνταγμα το οποίο στο κάθε του άρθρο περιέχει την ίδια του την αντίθεση, τη δική του άνω και κάτω βουλή, δηλαδή στη γενική φράση την ελευθερία και στη σημείωση του περιθωρίου την κατάργηση της ελευθερίας (Καρλ Μαρξ, 18^η brumaire του Λουδοβίκου Βοναπάρτη).

Είναι προφανές ότι η άρχουσα τάξη δεν είναι ο καταλληλότερος εγγυητής των ελευθεριών που κατά καιρούς αναγκάζεται να θεσπίσει.